

botigas anava-n a mitja cama, que may ne culliren per cubrir los dits del peu» (Quadrado, *Forenses y C.*, 382).

A la costa de l'Empordà era tradicionalment una humil caseta o barraca de pescador, en una cala o vora la costa, on guarden xarxes i ormeigs o fins hi viuen; les Ordinacions de pesca, ja antigues, publ. per Fred. Rahola n'esmenten dues en el terme de la Selva, tres en el de Cadaqués, quatre en el de Roses (*Mem. Ac. B. L., Bna.* VIII, 479); i això segueix cap a Mígdia, almenys fins a Pals, on en els Arenals no hi havia (1958) cap casa però sí unes *botigues*. No és inversemblant que d'un ús molt semblant a l'empordanès vingui el que té rústicament a Eivissa (a la Vila hi té també el sentit de «tienda», PzCabrero), on són bastantes les petites masies rurals que duen aquest nom com a genèric (*sa Botiga d'en Cristòfol* a Morna; St. Carles de Peralta; *Bo. d'en Solaetes* a St. Miquel de Balansat; St. Rafel de Forca).¹

Fraseologia. Una dita que no veig recollida en lloc: *ser de bona botiga*, irònicament per 'ser interessat, malgastador o aprofitador dels diners d'altri': «amb les renyines de família, un només s'hi pot ficar per posar-hi la pau; i aquest home que m'escriu ara dient que el seu gendre és de *bona botiga* i que li ha portat perjudicis per 6000 duros, en coses que li costaven tres pessetes diàries, em fa bastant de fàstic», escrivia l'advocat Pere Coromines en una carta de 1902.

Els mots castellans *botica* i *bodega* són la forma que ha pres el mateix hellenisme en la llengua germana: la primera més tardana i cultista que la nostra,² mentre que *bodega* hi arribà a través del ll. ΑΡΟΤΗΕΣΑ, per evolució popular, hereditària; cf. MzPi, *Orig.*, 329, n. 2, 533, i ja *Rom.* XXIX, 334 (comp. DCEC, s. v.): allí l'aplicació principal fou la de 'celler', amb les seves ramificacions cap a 'rebot' i 'espai en el fons de la nau per a les mercaderies': la primera i l'última, sobretot, obtingueren alguna extensió cap al català, aquella amb caràcter poc genuí ja apareix en algun doc. del S. xv, aquesta s'hi ha consolidat després de l'Edat Mitjana (en lloc de l'antic i castís *pallol*); és versemblant d'altra banda que el mot aconseguís arrelar-se en tot el Migjorn peninsular des dels temps mossàrabs, i que des del mossàrab o hispanoàrab passés directament al lèxic rural de les terres meridionals valencianes, especialment en la llarga franja a la vora i de llarg a llarg de la frontera lingüística: sobretot aplicada a petites habitacions rurals dedicades, almenys en part, a l'elaboració vinatera: ja a les Useres (punta extrema S. de l'Alt Maestrat) hi veig tres o quatre *bodegues* (que em descriuen «caseta terrada en el camp, amb una bóta d'uns 200 litres», 1961), a Casinos i a Llúria n'hi ha moltes³ i també en veig bastantes a Biar i al Pinós de Mondòver.

DERIV.: *Botigueta* 'botiga petita', i localment 'rebotiga'.⁴ *Botigatge*. *Botigó*. *Botiguer* [1434; *b. de draps*: venditor pannorum, OPou, *ThPu.*, a. 1575, p. 162; «la veig de finestra, de mans al teler, / que brodava puntes per un *botiguer*», cançó pop. ja antiga, *Romancerillo*, 278.7, i per a Gistau, veg. supra]. En el

sentit de 'bernat pescaire' (i alció fòssil) (*SLitCosta*, 1868) potser alludeix al fet d'alimentar-se de molts animalons diversos (tal com el mercer, p. ex., viu del producte de molt variats objectes menuts). *Embotigar* ['emmagatzemar', «com la dita vila haja acostumat de *embotigar* e inibre (forments, blats)» en doc. de Biar, any 1418, que hi copio a l'arxiu municipal, 1963]; 'desar en el graner' mall. (Llombards, *BDLC* XIII, 14). *Rebotiga*, contracció de *rere-botiga* (= cast. *tras-tienda*), que del cat. va passar a l'arag. *rebotiga* [1732, *DAut.*, -ica, 1603], veg. DCEC i, 503, i és formació paral·lela a *retaule*, de *reüll*, a *re-mà* i altres.

Amb caràcter més erudit el greco-ll. *apotheca* va passar especialment a les llengües europees (al. *apotheke* 'farmàcia') i en particular el seu derivat *apotecarius*, amb el sentit especialitzat de 'farmacèutic', d'on el cultisme català *apotecari* [Jaume I; pronúncia amb *i* explicable pel que hem dit supra, i encara conservada en el vulgar *poticari* en alguna comarca valenciana, cf. *POTINGA*] i més generalment *apotecari* [S. XIV, *AlcM*];⁵ *apotecària* 'la dona del farmacèutic' (Traiguera, Benassal; V. Català). *Apotecaria* [Llull; Careta, *Barbr.* (s. v. farmàcia) en cita ex. de 1470 per a l'art, i de 1717 per a la *botiga*; val. *potecaria*, MGadea, *T. del Xè* I, 395]. *Apotecariessa*. *Apotecariesc*.

¹ Hi té o ha tingut aplicació religiosa (oratori, creu coberta): en un lloc on n'hi havia «ara ja només hi ha una *botiga*», em deien en aquest poble, 1963. —

² La qual també va tenir arrels a l'Alt Aragó, aplicada allí a l'apotecaria: *botiguero* és encara el nom del farmacèutic a la vall de Gistau (Plan, 1965). —

³ *Les Bodegues de la Casa del Camp*, barriet de cases en part habitades; me les definien com a cases que hi feien vi de les vinyes» parlant d'unes *bodeguetes* que en diuen *Torres*. Com allí, les del Pinós i de Biar són cases i partides lluny del poble, i ja d'existència antiga, més que les de les Useres, p. ex. —

⁴ «Antigada de la zapateria --- famosas en Ribagorza por --- lugar de tertulia donde se conversa y discute: la *botigueta* de Antonio ye plena de chen», Benasc (Ferraz, p. 32). —

⁵ «ap: pharmacopola», «los *apotecaris* de nostres temps no usen més d'estos pesos», OPou, *ThPu.*, 161, 207. S. Comellas «*apotecari* de la present vila», figura c. 1560 en el *Llibre Verd* de Vilafranca del Penedès com a autor d'unes cibles de benvinguda a Felip II (Milà, O. C. vi, 188). La forma *aputakári*, predominant encara en el cat. ciutadà fins c. 1930 (almenys entre la gent de llenguatge genuí, fins sobre *farmacèutic*, en què només insistien els professionals), fou superada en el parlar rústic de pertot per *potecari*, degut a la influència dels *pot* del baix professional o «*potecari* brut, panxa de granota» que li cantaven les criatures (és proverbial entre els valencians «el *Potecari* de Castalla que es quedà sense *pòts* i unguents», MGadea, *T. del Xè* I, 189); forma que avui anoto encara a l'Alta Cerdanya (Vedrinyans), cat. occid. (Castelló de Farfanya), Camp (Vallmoll, Vila-rodona), i País